

Rode Draden notitie 2025

De Rode Draden Notitie is een jaarlijkse publicatie van het Versnellingshuis – een samenwerkingsverband van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, VNO-NCW, MKB-Nederland, MVO Nederland en Het Groene Brein.

Deze notitie brengt in beeld welke ontwikkelingen en obstakels bedrijven tegenkomen bij de overgang naar een circulaire economie.

Ruimte als sleutelvoorwaarde voor circulair ondernemen

In 2025 staat het thema **fysieke ruimte** centraal in de Rode Draden Notitie.

Voor ondernemers in de circulaire economie is voldoende en geschikte ruimte op strategische plekken essentieel. Van sorteercentra en reparatiewerkplaatsen tot circulaire productiefaciliteiten en (tijdelijke) opslag van herbruikbare materialen – een goed gekozen vestigingsplaats kan groei, opschaling en innovatie faciliteren. Tegelijkertijd neemt de druk op beschikbare ruimte toe, onder andere in stedelijke gebieden en op bedrijventerreinen. Dit maakt het opschalen van circulaire initiatieven uitdagender en kan het vinden van geschikte locaties voor samenwerking binnen ketens belemmeren.

Hoewel de vraag naar ruimte voor circulair ondernemen toeneemt, is er meer aandacht nodig voor deze opgave in het ruimtelijk beleid, zodat beter rekening wordt gehouden met de circulaire transitie. Gemeenten, provincies en het Rijk staan voor de uitdaging om circulaire bedrijvigheid een plek te geven, terwijl bijvoorbeeld ook woningbouw, landbouw, recreatie, infrastructuur en de energietransitie om ruimte vragen.

Vijf ruimtelijke uitdagingen en oplossingsrichtingen

Ondernemers die circulair werken lopen tegen verschillende ruimtelijke en juridische knelpunten aan. Hieronder vijf veelvoorkomende uitdagingen, met mogelijke oplossingsrichtingen.

1. Ruimtegebrek belemmert circulaire productie en innovatie

De circulaire economie stelt andere eisen aan bedrijfsruimte, maar ondernemers hebben moeite om geschikte locaties te vinden. Bepalingen in bouwvoorschriften, vergunningseisen en een tekort aan flexibele productieruimtes beperken groei en innovatie. Hierdoor ontstaan inefficiënte productieprocessen en hogere kosten, terwijl de vraag naar ruimte sterk toeneemt. Daarnaast bemoeilijkt de verspreide ligging van bedrijven de mogelijkheden voor samenwerking en uitwisseling van grondstoffen.

💡 Oplossingsrichtingen:

- Ontwikkelen van multifunctionele locaties waar productie, opslag en hergebruik samenkomen.
- Ecosysteemvorming van bedrijven met complementaire activiteiten om reststromen optimaal te benutten.
- Modulair bouwen en gedeelde productieruimtes voor efficiënter ruimtegebruik.
- Beschermen van bestaande en reserveren van toekomstige ruimte op bedrijventerreinen voor circulaire activiteiten met bijpassende milieucategorieën en watergebonden locaties.
- Schuifruimte realiseren voor verplaatsing van bedrijven die een lichtere milieucategorie nodig hebben.
- Een vestigingsbeleid dat ondernemers zekerheid biedt over hun groeimogelijkheden.

Door bedrijventerreinen slimmer in te richten kunnen circulaire processen beter worden geïntegreerd en opgeschaald.

2. Gebrek aan flexibele opslag belemmert opschaling en uitbreiding

Slimme opslagoplossingen kunnen helpen materialen efficiënter te beheren, hergebruik te stimuleren en verspilling te voorkomen. Flexibele en gedeelde opslagruimtes zijn bijvoorbeeld mogelijkheden om circulaire processen te ondersteunen, maar uitdagingen zoals beperkte beschikbaarheid, hoge kosten en gebrekkige transparantie belemmeren de groei.

💡 Oplossingsrichtingen:

- Gedeelde opslag- en retourhubs om kosten te verlagen en efficiëntie te vergroten.
- Digitalisering van voorraadbeheer voor beter inzicht in materiaalstromen.
- Betere benutting van leegstaande panden en logistieke knooppunten.
- Tijdelijke terreinen inzetten als flexibele opslagruimtes.

Door opslag en logistiek te optimaliseren, kunnen bedrijven hergebruik en reparatie beter integreren in hun bedrijfsmodellen.

3. Regionale samenwerking: kansen, maar ook knelpunten

Regionale samenwerking stimuleert de circulaire economie door korte ketens, innovatie en efficiënter materiaalgebruik. Tegelijkertijd zorgen variërende regelgeving, logistieke uitdagingen en beperkte transparantie voor knelpunten. Niet alle circulaire processen kunnen lokaal plaatsvinden; sommige materiaalstromen vereisen een regionale of (inter)nationale aanpak.

💡 Oplossingsrichtingen:

- Regionale hubs en bedrijventerreinen waar bedrijven reststromen delen en kunnen samenwerken.
- Harmonisatie van regelgeving per regio, om knelpunten te verminderen.
- Investerings in circulair transport en logistiek, zoals gezamenlijke transportoplossingen en efficiëntere stedelijke distributie.
- Een gebiedsgerichte aanpak waarin ook circulaire bedrijvigheid wordt meegenomen in ruimtelijke planning.

Door betere regionale afstemming kunnen circulaire ketens efficiënter worden georganiseerd en bedrijven zowel lokaal als landelijk profiteren van schaalvoordelen.

4. Inefficiënte logistiek houdt circulaire initiatieven klein

Ruimtegebrek en retourlogistiek vormen grote uitdagingen voor circulaire ketens. Fluctuerende retourstromen en een tekort aan opslagruimte maken sortering, hergebruik en reparatie lastig. Vooral in stedelijke gebieden ontbreekt geschikte infrastructuur, terwijl transport vaak versnipperd en inefficiënt is. Digitalisering van materiaalstromen is nodig, om deze voldoende inzichtelijk te maken.

💡 Oplossingsrichtingen:

- Slimme technologieën zoals AI en blockchain inzetten voor efficiëntere retourstromen.
- Investeren in stedelijke distributiehubs die mogelijkheden bieden om retourlogistiek te faciliteren.
- Stimuleren van samenwerking in transport en retourlogistiek.
- Ruimtelijke ondersteuning voor circulaire logistiek, bijvoorbeeld via stedelijke distributiecentra en multimodale transportknooppunten.

Een goed georganiseerd logistiek systeem helpt bedrijven bij het opschalen van circulaire stromen.

5. Circulair ondernemen vraagt om flexibeler ruimtelijk en juridisch beleid

Bedrijven die circulair ondernemen lopen tegen ruimtelijke en juridische knelpunten aan die hun groei en innovatie belemmeren. Vergunningsprocedures sluiten nog niet goed aan op innovatieve circulaire processen, omgevingsplannen bieden onvoldoende flexibiliteit en regelgeving verschilt per regio. Hierdoor blijft de circulaire economie onnodig klein en worden kansen op innovatie, CO₂-reductie en efficiënter grondstoffengebruik gemist.

💡 Oplossingsrichtingen:

- Snellere en flexibelere vergunningstrajecten voor circulaire activiteiten.

- Omgevingsplannen die ruimte bieden voor gedeeld gebruik en experimenten.
- Landelijke afstemming van regelgeving om regionale verschillen te beperken.
- Meer experimenteerimte in wet- en regelgeving voor innovatieve circulaire bedrijvigheid, alsook het mogelijk maken van het ruimtelijk optimaal benutten van bedrijventerreinen, zoals hoger bouwen, het benutten van daken voor andere functies en het maximaal inzetten van de beschikbare milieuruimte.

Met een toekomstbestendig beleid kunnen circulaire bedrijven efficiënter opereren. Dit vergroot niet alleen hun concurrentiekracht, maar versnelt ook de transitie naar een toekomstbestendig economisch systeem.

Samen werken aan een circulaire toekomst

De circulaire economie biedt kansen om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en tegelijkertijd economische waarde te creëren. Door ruimtelijke vraagstukken doordacht te benaderen en regelgeving beter af te stemmen op circulaire bedrijfsactiviteiten, kunnen ondernemers hun impact versterken.

De partijen achter het Versnellingshuis nodigen u uit om het gesprek voort te zetten en gezamenlijk stappen te zetten richting een circulaire economie.